

TARSOLY

A HÁLÓ LAPJA – 2014 JÚNIUS

KILÁTÓ – A TALÁLKOZÁS TERE

„Ha megtalálja, örömeiben vállára veszi, hazasiet vele, összehívja barátait és szomszédait: Örüljete ti is – mondja –, mert megtaláltam...”

(Lk 15,5-6)

Kedves Olvasó!

Valószínűleg többen érdeklődve olvasták el az újság fedőlapján található címet: KiLátó (ráadásul nagy L betű a közepén). Ebben a számban szeretnénk bemutatni a Háló egyik legújabb programját, amit örömmel ajánlunk minden kisközösségnek. Mindegyiknek, nemcsak a Hálót ismerőknek, és nemcsak a katolikusoknak.

Ugorjunk most vissza egy kicsit az időben, mondjuk úgy 2-3 évet. Egyre erősödött bennünk a vágy egy olyan program iránt, amely lehetőséget teremt a „hívő – nem hívő” találkozásra az egymást jól ismerő, egymáshoz közel álló és élő emberek között. Egy olyan program iránt, amely erősíti a kisközösségek identitását azáltal, hogy közösen szerveznek egy kifelé irányuló programot. Egy olyan programra vágytunk, amely a közösség tagjainak lehetőséget nyújt arra, hogy életük két fontos „színterét”, a közösséget (hívők – azonos értékrend szerint élők) és a „hétköznapiakat” (nem hívők – barátok, csoporttársak, munkatársak, szomszédok, rokonok...) megmutassák, bemutassák egymásnak.

És akkor beugrott az ötlet: Szervezzünk „KiLátó”-t! 😊 No, nem volt ez ilyen egyszerű, de megszületett. Vagyis „újrászületett”. Ugorjunk

vissza még egy kicsit, és máris egy fonóban találjuk magunkat. Persze a munka miatt gyűltek össze, de a fonó a legnagyobb közösségi élet színtere volt. A munka mellett nagyon fontos volt a találkozás, a szórakozás, a beszélgetés, a mesemondás, az énektanulás, a játékok és az elmaradhatatlan vendéglátás. Aztán egy kicsit később jött az utcabál, ahol szintén hasonló programokkal készült az utca apraja-nagyja. És hogyan találkoznak a fonó, az utcabál és a kisközösségek? Találkozás, szórakozás, játék, beszélgetés... vendéglátás. Ha egy picit átültetjük a gyakorlatba, mindjárt felcsillan a szemünk.

A kilátó a természetes „szórakozás” (egy kirándulás) állomása.

Egy kisközösség úgy dönt, hogy meghívja a közösség tagjainak nem hívő barátait, szomszédait, rokonait... vendégségbe. Hogy családias, barátságos, otthonos legyen a légkör, mindenki „csak” 3-4 embert hív meg. A többórás (3-6 órás) találkozásra egy laza, sportos, kirándulós, bográcsozós... programmal készülnek a vendéglátók. A közösség fontosnak tarja, hogy a program során megmutassa a vendégeknek, hogy van lehetőség beszédbe elegyedni

másokkal, és lehet olyan témákról beszélgetni, amelyek közvetlenül nem vallásosak (erre nagyon figyeljünk oda), de olyanok, amelyek valamilyen fontos értékekhez kapcsolódnak, és mindenki számára

alapvetőek, érdekesek. A kisközösség úgy dönt, hogy arra is szeretne odafigyelni, hogy a vendégeknek is lehetőségük legyen kapcsolódni akár a tervezésbe, akár épp a program során felmerülő feladatokba is. Itt jelenik meg a szolgálat megélésének öröme, ami bizony megszólító erő is lehet, és ebben nagyon nagy szerepe van a meghívó közösségi tagnak. És mi történik, ha véget ér a program, ha „lejövünk a KiLátóból”? Mindenki folytatja tovább az úton járást. Vannak, akik azt, amit addig is jártak, de lesznek olyanok is, akik szívesen társulnának másokhoz. Vannak, akik megerősödve, és lesznek, akik kérdésekkel tele. Vannak, akik egyszerűként és megismételhetetlenként fognak visszagondolni rá, de lesznek olyanok is, akik szívesen kapcsolódnak be egy nagy vérkeringésbe,

és máris a következő évi KiLátójukon gondolkodnak több más közösséggel párhuzamosan. Egy dologban viszont biztosak vagyunk: minden résztvevőnek egy kicsit más lesz majd a KiLátó utáni első lépése, nem olyan, mint amilyenek előtte voltak.

Ha továbblapozunk, feltesszük azt a kérdést (és a válasz sem marad el), hogy az egyház számára miért fontos, hogy kilépjünk a nem hívők irányába. Találkozhatunk egy íróval, lelkésszel, aki egy lakótelepi házban csengetett be a szomszédjaihoz, és máris megszületett a „Mátrix beszélgetések” ötlete. Bekopogtatunk az ország három szegletébe. Az egyik helyen mi mesélünk a KiLátóról, míg a másik két helyen lelkesen kérdezőnk a már megvalósult programokról. Ellátogatunk egy közösséghez, amelynek életében fontos szerepet tölt be a szolgálat és a miszsió. Próbálunk hasznos praktikákat is megosztani, és örömmel ajánlunk filmet, könyvet, kilátót. Hogy miért lett „KiLátó” a neve, talán a keretes szövegekből az is kiderül. Végül pedig talán a legfontosabb mondat is elhangzik: A komfortzónánkon belül nem tudunk változni.

Örömteli olvasást, és bátor kilépést kívánunk minden olvasónak és közösségnek:

a szerkesztőség

A BUBORÉK

Miért fontos egyáltalán az egyházban kitárni az ajtót és kilépni a nem hívők irányába? Erről ír az Útjelző gondolatok rovatban Bayer Róbert, a Háló korábbi vezetője, a Közösségi Műhely tagja.

Édesanyám elszaggatta a valaha volt emberi kapcsolatait. Csak a testvéreit és gyerekeit engedi magához közel. A többiek fásasztják, velük nem érzi magát biztonságban. Bizonytalan és bizalmatlan, ha ki kell lépnie az őt körülvevő négy fal közül.

A feleségem édesanyja is ilyen. Ő nem zárkózik be, de nem érti, hogyan barátkozhat valaki olyan emberekkel, akik nem családtagok. Szép dolog a közösség, de csak ha a család már mindent megkapott. A közösség annak jó, akinek család nem jutott.

Nincs velünk könnyű dolguk. Nyitva van az ajtónk, jönnek-mennek a vendégek. Nem vesszük fel a telefont, ha valakivel éppen beszélgetünk. Téblábolunk a lakásban, mert a gyerekeink barátai lakják be a saját használatunkra tervezett helyiségeket. Ha együtt akar lenni a családnk, akkor el kell mennünk otthonról, hogy ne legyen azonnali fontos randija valamelyikünknek. Ha kettesben akarok lenni Marival, a feleségemmel, akkor is leginkább elme-

gyünk, legalább sétálni a környező utcákba.

Mari a héten megkérdezte tőlem, honnan szerzem az energiáimat. Ő a kapcsola taiból, és kíváncsi rá, milyen források lehetnek még. Az elvégzett munka és az elolvasott könyv örömeivel nem volt elégedett. Marad a kapcsolat, a másik ember.

A körülöttünk levő embereket az Egyház kínálja nekünk: közösségek tagjai, keresők, velünk valamilyen szinten együtt dolgozók. Nemrég rácsodálkoztam, hogy pl. a kollégáim nincsenek közöttük. Pedig egyre inkább jó lenne. Túl jók az emberek azon a buborékon belül, amelyben élünk. Tartják magukat a jól megtanult szabályokhoz, és igyekeznek jó keresztények lenni, vagy legalábbis annak látszani. Csak néhányan szenvednek a bennük élő feszültségektől, amelyek szétfeszítik a tanult jóság kereteit.

A héten ovis gyermekemet vittem házibuliba. Amikor érte mentem, a többi szülővel kezdtem beszélgetésbe, hiszen a gyermeknek esze ágában sem volt hazaindulni. Itt megéltem az egymásra rácsodálkozás

gazdagságát. Kicsit kapcsolatba kerülhettünk az ugráló, anyjukra féltékeny gyerekek között is.

Régi bánatom az Egyházzal kapcsolatban, amelyben élek, hogy hiányzik belőle valami. Az első

és úgy köszöntötte tanítványait, hogy „békesség nektek”. Ebből maradt a jól szabályozott életek bezárt biztonsága, vagy a kitörés, a szabadság csonkítása: ki hogyan éli meg ugyanazt.

XANTUS JÁNOS GÖMBKILÁTÓ – BALATONBOGLÁR

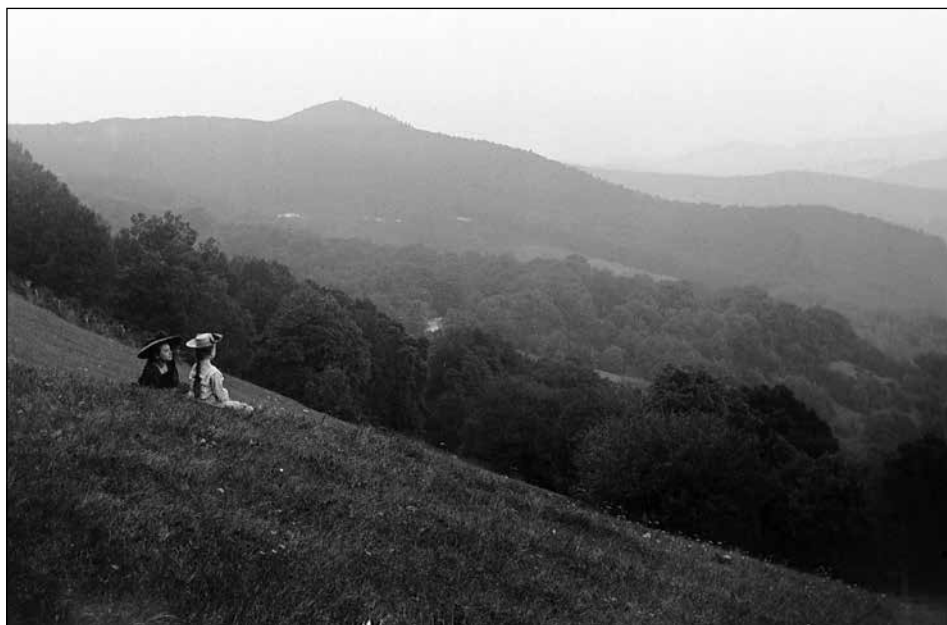
századokban úgy volt vonzó a Jézushoz tartozás, hogy könnyen macskaeledelt készítettek azokból, akik ezt vállalták. És terjedt a hit. Most látszólag – legalábbis a környezetünkben – szabad a hit pályája, és kifelé mégsem az öröm, hanem a szabályok látszanak. Mintha magunkkal is és az Egyház küldetésével is kibabrálnánk: egyszerűbb szabályok szerint élünk, mint békében és örömben? Jézus idejött, evangéliumot, örömhírt hirdetett,

Nemcsak emberek, közösségek is élhetnek ugyanígy a biztonságot választva. A pápák sora küzd azért, hogy a katolikus egyház körüli, valóban biztonságérzetet nyújtó falakat kezdjék bontani, és leüljenek beszélgetni a másként gondolkodó emberekkel, vallásokkal, közösségekkel. Minket gazdagít, ha beszélgetésbe merünk elegendni olyanokkal, akik másképp élnek, másképp gondolkodnak. A minap egy arab emberrel beszélgettem, aki rácsodálkozott

az örökbefogadás intézményére. Ha náluk gyermektelen a család, azt úgy oldják meg, hogy a férj vesz egy újabb feleséget magának. Jó volt rábólintani, hogy ez valóban egy másik kultúra másik megoldása ugyanarra a problémára. És jó volt ebből a szempontból nézni a megoldást.

szabályokat tanultuk, hanem a szeretetet. Csak éppen az nagyon nehéz. Azt még jobban tanulnunk kell.

Jézus azt mondta, hogy arról ismerjenek meg minket, hogy szeretettel vagyunk egymás iránt. Búcsúzóul pedig azt mondta, hogy menjünk a világba és hirdessük az evangéliumot. Ez a két mondás talán ugyanaz.

Azt hiszem, ha Isten szemével szeretnék nézni valakit, akkor ahhoz előbb meg kell szeretnem. Otthon, a saját gyerekeimmel is ezt tanulom: bűdös kölök, itthon feküdtél egész nap, ahelyett, hogy hasznossá tettet volna magad valamivel? De apa, reggel óta lázas vagyok. Talán azért élünk mi is sokszor a szabályok – a saját szabályaink – szerint, mert az sokkal könnyebb. Pedig nem a

Ki a manó akar Krisztus követője lenni, ha csak a bensőségességet és a bezártság biztonságát tudjuk kínálni? De ki akar bent maradni az egyházban, hacsak nem megszokásból, ha ez csak a jók gyülekezőhelye? Nem egyszerű ez sem, hiszen hébe-hóba kiderül némelyikünkről, hogy kisiklott, akár akarta, akár nem. Már az ősegyház is nehezen kezelte az özvegyeket, akik pedig saját

hibájukon kívül hagyták ott a követendő családmodellt. A mi közösségünkben is nehézséget okoz, ha szétszakad egy házaspár, ha valaki gyászba süllyed, ha betegség nyomorgat egy családot. Jöhet Jób története, amelyben a barátok szépen elmesélik, hogy bizony Te vagy a hibás, ha ez történt veled. Pedig Jézus útja a visszaölelés. Jézus bátran volt együtt a kurvákkal, csalókkal, forradalmárokkal, hiszen nekik szólt az üzenete. Mi pedig bátran kicsukjuk őket a templomból, mert nem közénk valók. Talán elromlott valami a 2000 év alatt?

A kilátó nem egy állandó hely az életünkben. Onnan le is kell jönni, hogy tovább induljunk az úton. Visszatérhetünk, ha szép emlék volt, de felkereshetünk, és akár újabb kilátókat kereshetünk fel.

Pedig azt hiszem, van megoldás. Gyerekkoromban a kocsma szó számomra részegséget és garázdaságot jelentett. Most egyre inkább kötetlen beszélgetést. Azt hiszem, hogy ott van a lehetőség. Beszélgessünk. Mielőtt leülünk, elfelejtjük, hogy Te kurva vagy, román, muzulmán, buzi, gyilkos, bűdös vagy csak zöldhajú. Elfelejttem, hogy én meg jól nevelt katolikus, nagycsaládos,

bezzeg aktív civil, mosolygós vagyok. Valószínűleg úgyis kiderül, hogy egyik sem igaz: két ember vagyunk, különböző sorssal, más világlátással, és éppen ezért lehetünk fontosak: ahogy Te látod, azzal segítesz nekem, hogy rendbe tehessem a kisiklásaimat. Én pedig nagyra értékelhetem a bátorságodat, amellyel élsz.

Hát bátran nyissuk ki az ajtókat! Az ajtókat! XXIII. János pápa az ablakokat tárta nagyra, amikor meghirdette a zsinatot. Ferenc az ajtókat is megnyitja, és kér, hogy mi lépünk ki a templomból. A találkozások összehozásában a Hálónak már van gyakorlata. A körön kívülieket nehéz meghívni, bár néha eddig is sikerült.

Egy régi-régi hálós ifjúsági táborban részt vett velünk egy református gimnazista lány. A zárókörben azt mondta, hogy nem gondolta volna, hogy a katolikusok között is vannak normálisak.

Én vállalom: feladatomnak érzem, hogy minél többen gondolják a környezetemben, hogy katolikusnak lennem jó.

Ha pedig majd egyedül érzem magam, remélem, hogy megtalálok egy kocsmát, ahol lehet beszélgetni.

Bayer Róbert

A MISSZIÓ NEM SZEMÉLYTELEN

Kerekes Szabolcs író, lelkész és a Barnabás Csoport munkatársa. A Háló Közösségi Műhelyében sokat tanultunk tőle a kisközösségekről és azok vezetéséről. Nagy élmény volt számunkra, hogy ez a munkakapcsolat megnyire tágította saját nézőpontunkat. A „Mátrix beszélgetések” című könyv elméletileg megalapozott és ugyanakkor gyakorlatias kiadvány, mely hívők és nem hívők párbeszédére ad példát. A „Mátrix” című filmtől indulva a „Micimackó”-n és a Szentíráson át mutatja meg, hogy van lehetőségünk egymással beszélgetésbe kezdeni, minket mélyen érdeklő kérdésekről is. Kerekes Szabolccsal az evangelizációról beszélgettünk.

Hogyan született meg Benned a „Mátrix beszélgetések” ötlete?

Feleséggel a közös életünk elején egy lakótelepre költöztünk, távol a közösségünkötől. Akkoriban sokan költöztek a frissen épült házakba. Csupa egymásnak idegen ember. Mikor már sokadszor mentünk el egymás mellett a lépcsőházban, megfogalmazódott bennünk, hogy tenni kellene valamit. Az első lépés a lakótársakért való ima volt. Aztán már a kopogtatás, csengetés és meghívás következett.

Hogyan kezdődtek el a beszélgetések? Mik voltak a témák, amiket felhoztatok?

Ahogy a könyvben is olvasható, nem szokványos ismerkedő köröket indítottunk, hanem igyekeztünk le-

hetőség szerint hamar mélyre vinni a beszélgetést. És ezt a meghívottak mind nagyon élvezték. Természetesen, amikor a Biblia szóba került, volt felhördülés. De néhány mondat után megtaláltuk a közös kiindulópontot: a Szentírás megkerülhetetlen tárháza a bölcsességi irodalom fontos történeteinek. Beszélgettünk arról, hogy mit üzennek ezek számunkra az életben! A beszélgetés végén pedig azt kérdeztük, hogy válhat-e ez a találkozás rendszeressé.

Azt mondod, hogy mindenki eljött és mindenki élvezte a beszélgetést. Mit értesz a mindenki szó alatt? Az egész házat vagy lépcsőházat?

A meghívást megelőző imában kértük az Urat, hogy mutassa meg nekünk, hogy kik azok, akiket ránk

bíz, kivel kezdjük a kapcsolatteremtést. Próbáltunk ezekre a hangokra figyelni. Közben pedig elsősorban a hozzánk legközelebb lakó 5-6 családra koncentráltunk: a mi szintünkre és a következő emeletekre.

Fiatalabb koromban mindenki felé erős hívást éreztem. Legszívesebben mindenkihez odaléptem volna. Aztán egyszer egy lelkigyakorlaton tanultam meg azt, hogy nem kell így tekintenem a világra. Vannak társaim a misszióban. Fontosabb, hogy megkeressem azokat az embereket, akikkel nekem dolgom lehet.

Mi lett a sorsa azóta ezeknek a kapcsolatoknak?

25 éves személyes kapcsolatokká és barátságokká formálódtak. A „meg-térítlek és goodbye” gondolata tőlem messze áll. A misszió nem személytelen. Krisztus azért jött a Földre, hogy az Atyával lévő szeretet közösségébe bekapcsoljon minket.

**A kilátó a látás, észlelés,
a mély lélegzetek és
a váratlan felismerések helye.**

Ebből fakad a mi feladatunk is, hogy bevonjunk embereket a saját – vele meglévő – közösségünkbe. Sokfelé jártam már azóta a „Mátrix

beszélgetések”-kel, és sokféle volt az az élményem, hogy a közösség a résztvevők sajátjává vált és tartós barátsággá változott.

Magamba tekintve, az evangelizálás és a misszió kapcsán mindig egy ijedtség az első reakció. És mintha nem csak én lennék az egyetlen ilyen ember. Honnan van bennem, bennünk emberekben ez a blokkolttság?

Ami szép dolog a világon, annak létrejön az ellenkezője, az elrontott, elcsúfított változata is. A Szentírás, amikor a Szentlélekről beszél, mindig a félelmet állítja vele szembe. Belénk égett már régóta az erőszakos misszionálás képe. Emellett azt is

tapasztaltuk már, hogy kellemetlen, meg nem értett helyzetbe kerültünk. Pált például börtönbe is zárták. Az első keresztények mentek és beszéltek Krisztusról. Ez volt az életformájuk. A félelmet pedig Krisztus kezébe tették.

A kilátóból messzebbre látunk, mint alóla.

Innen nézve úgy látszik, mintha a misszió a protestánsok körében jobban a középpontban lenne, erősebben élnének vele. Te is így látod?

Én azt látom, hogy van most egy fordulat a katolikus egyházban. Városmisszió, alfa-kurzusok, ima felajánlások... Fontos, hogy a katolikusok is megtalálják a saját missziós stílusukat. A protestáns oldal inkább készen áll a direkt és gyors evangelizálásra. Talán azért is, mert erősebben szintekben – hívők és nem hívők – gondolkodik. Nekik ennek érett végiggondolása lehet a feladatuk. A katolikusok ilyen szempontból befogadóbbak, egyenlőbben tekintenek mindenkire. Viszont nehezebben jutnak el a saját megtérés-élményeik tudatos megfogalmazásához. Pedig ezek megosztása fogja meg az embereket, nem a tanítás.

Meg tudnál-e osztani Te most velünk néhány személyes élményt az evangelizációról?

Évek óta járok fiatalok javítóintézetébe. Gyönyörű történeteim vannak fiatalok megérintődéséről, őszinteségéről, örömről és fájdalomról. Ez a munka nekem ajándék. Folyamatos tapasztalatom, hogy ha valahová odalépek, egyszer csak észreveszem, hogy Jézus már rég ott van. Ő sokkal inkább akarja, mint én, hogy mi emberek kapcsolatba kerüljünk egymással. Jézus ott akar lenni velük, de néha ehhez az én segítségem, az én jelenlétem szükséges. Együttlétünk, közös élményeink nyomán pedig az emberek elkezdnek közösséggé formálódni. Bár nagyon várok erre a pillanatra, mégis mindig váratlanul ér – akár a javítóban, akár a Mátrix beszélgetéseken.

Mit üzennél végezetül az olvasóknak?

Az első lépést szeretném megfogalmazni. Ha valaki úgy érzi, hogy nyitnia kell, akkor kérje meg Jézust, hogy mutassa meg neki, hogy kihez lépjen oda. Imádkozzon és várjon! Krisztus iránti szeretetből induljunk el másokat Hozzá vezetni.

Koncz András

AKIKNEK MÁR ISMERŐSEN CEENG A „KILÁTÓ”

Egy plébániai közösség, egy egyetemi kollégium lakói és egy klub vezetője. Mi lehet a közös bennük? Azon túl, hogy mind a három hölgy ☺, mindhármójukhoz eljutott a KiLátó program híre. Orosz Rita Ózdon két plébániai kisközösséggel, Becskeházi Eszter Szegeden a Karolina Katolikus Egyetemi Kollégium lakóival „épített közösen KiLátót” és hívott meg oda vendégeket. Élményeiket, tapasztalataikat osztják meg most velünk. Szénássy Judithoz pedig a tervezés fázisában kopogtattunk be.

Először az ország két szegletébe, Ózdra és Szegedre látogatunk, méghozzá egyszerre (mire nem képes a KiLátó!? ☺), hogy megkérdezzük Ritát és Esztert a tapasztalataikról.

Hol és kikkel építettetek KiLátó-t? Meséljete nekünk arról, hogy ki szervezte a programot.

Rita

Szívesen kezdem egy kicsit korábról. 2011 nyarán, amikor Ózdra költöztünk, tudtuk, hogy itt is, ahogyan Tiszaújhelyben, Dédán, Bekecsen, lesz kisközösségünk. Már csak önmagunk miatt is, de természetesen elsősorban azért, mert ezzel tehetjük érzékelhetővé az összetartozás, az egymásért érzett felelősség, a szeretet erejét. Hála Istennek szinte azonnal több közösség is alakult. Rendszeresen „csak” ősztől tavasz végéig találkozunk, és arra gondoltunk, nyár elején amolyan lezárásként „hoztok, esztek, jösztek, lesztek” alapon együtt töltünk egy lazább estét. Az elmúlt évben ez az alkalom volt a KiLátó-nk.

Eszter

A szegedi Karolina Katolikus Egyetemi Szakkollégiumban 34-en élünk, és a többi szegedi katolikus kollégiummal karöltve szerveztük meg április 23-án a Coolégiumok Éjszakáját. Az alapötletet a kollégiumok együtt találták ki, de az esemény természetesen több helyszínen zajlott, és minden közösség más-más programokkal várta az érdeklődőket. Az eseményen a Karolinán kívül a Szent Imre Katolikus Kollégium, a Sík Sándor Piarista Egyetemi Szakkollégium, a Romzsa Tódor Görögkatolikus Kollégium, a Kaszap István Jezsuita Kollégium és a Szegedi Keresztény Roma Szakkollégium megtekintésére nyílt lehetőség.

Milyen elemekből épült fel a KiLátó-tok? Milyen programot szerveztetek?

Rita

A kellemes időtöltésen túl két célja volt a programnak.

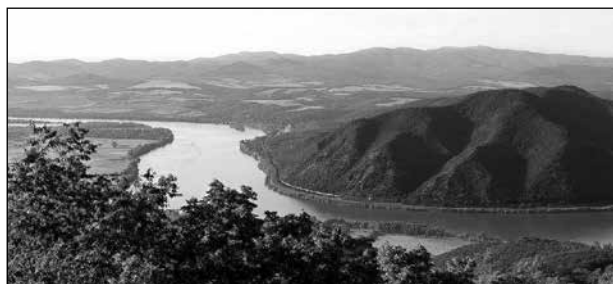
– Két olyan csoport van, ahová középkorúak járnak. Szerettük volna összeismertetni őket.

– Mindkét csapatban jellemző, hogy családból egyedül jár közénk valaki. Talán a társ kevésbé fogékony, vagy túl elfoglaltnak tartja magát. Őket is meghívtuk.

Többen már ismerősként köszöntötték egymást, hiszen az egyházközségben a Szent Liturgiák, egyéb szertartások után általában beszélgetünk valamennyit. Minden vasárnap főzök 10 liter teát... De voltak, akikkel most találkoztunk először.

A „hoztok, esztek...” bevált: egy igazi „terülj-terülj asztalkám”-at varázsolt elénk. Már az előkészületek és a vacsora alatt is nagyon jó beszélgetések alakultak ki kisebb csoportokban. Épp jól laktunk, amikor a Gondviselő jó érzéssel küldött egy zivatart. Ekkor körbeültünk a díszteremben és elővettük a Hangoló játékot.

A kilátó, bár látszatra egy fix dolog, mégis van egy kis kilengése, mozgása, amit fent észre is veszünk.

Eszter

A célunk az volt, hogy egy kicsit megmutassuk magunkat; amolyan nyílt nap félét szerettünk volna szervezni, amikor az egyetemi ifjúság belekukkanthat ebbe a légkörbe, láthatja, hogy hol lakunk és hogy miért is jó nekünk ebben a közöségben élni. Olyan estét szerettünk volna rendezni, ahol igazából önmagunk vagyunk, és amely a mindennapjainkat jellemzi: közös játékos estét szerveztünk, amivel be tudtuk vonni az érdeklődőket és közvetlen hangulatot tudtunk teremteni. A programot egy kis zenéléssel kezdtük, ahol a kóli muzikusai egy (valójában rögtönzött) koncertet adtak, aminek köszönhetően oldottá vált a hangulat, és mi szervezők is kicsit ellazultunk az izgatottságaink közepette. Ezután kicsit körbevezettük a vendégeket a „második otthonunkban”, bemutattuk nekik a helyet, ahol hétköznaponként élünk. Ezt közös játék, teázás, beszélgetés követte.

Mit láttatok „odafentről”? Ti mint vendéglátók mit tapasztaltatok a program ideje alatt?

Rita

Remek hangulatú, hosszúra nyúlt együttlét volt ez, ahová meglepően sokan jöttek el. Nagyon vegyes volt a társaság: hitoktató és keresztleletlen, nagycsaládos, elvált, özvegy és egyedülálló, jómódú és csóró, még politikailag is különböző gondolkodású emberek találkoztak egymással az udvarunkon.

Fontos volt, hogy kötetlen programra hívtuk meg a vendégeket, és hogy volt egy biztos pontjuk: a meghívó családtag, barát személyében. Ez a két dolog segítette őket, hogy ők is felszabaduljanak. Különleges élmény volt ezekre a különbözőségekre rácsodálkozni a mi „KiLátónk”-ból. A nagykörben való Hangoló-záskor olyan mély beszélgetés alakult ki, amit én magam kisebb csodának élttem meg. Megható volt látni és hallani, hogy ez a sokszínű ötven ember milyen türelmesen figyel oda egymásra, és hogy valóban fontos dolgokat mondtak el magukról, mondtunk el magunkról...

Eszter

Nagy meglepetésünkre nagyon sok érdeklődő jött el, főleg csoporttársak, barátok, barátnők, de volt pár teljesen új arc is. Már az elején nagyon oldott és fesztelen volt a hangulat. A koki énekkara megalapozta a vidám hangulatot, a játék pedig még jobban összehozta az embereket. Akik eljöttek mindannyian nagyon érdeklődők és nyitottak voltak irántunk, a hely iránt, ahol lakunk, ahol élünk, s az iránt, ahogyan élünk. Sokat kérdeztek, érdeklődtek. Amikor felvetettük, hogy együtt körülnézhetnénk a koliban, mindenki, aki ott volt, felpattant, és együtt elindultunk. Az egész programot a nyitottság és a vidámság jellemezte. Szükség volt erre az alkalomra, hogy lássák, a közösségünk nyitott a külvilág felé, hogy betekintést nyerjenek életünkbe és jobban megismerjenek minket. Ott ülve az jutott eszünkben, talán már előbb is megtehettük volna mindezt.

**A kilátónak lehetnek szintjei,
ahol megpihenhetek, ahol
erőt gyűjthetek, felkészülhetek
a következő szakaszra.**

Lejöttetek a KiLátó-ból, és folytatjátok az utakat. Jelent-e az út további részén valamit a KiLátó felépítése és az ott eltöltött idő?

Rita

A két közösség (persze, a többi korosztályé mellett) azóta is rendszeresen találkozik. Mindkettőbe csatlakoztak még páran azok közül, akik azon az estén részt vettek. Az említett program hozadéka, hogy már volt közösségi összejövetelen a rendszeresen járó feleséggel férj is. Hogy be-betévednek a templomba is, és van közöttük elsőáldozni, vagy keresztelkedni vágyó.

Azóta önkénteskedni is szívesen jönnek többen, akár az egyházközséggel, vagy a HálÓzd-dal kapcsolatban adódik dolgos kezekre váró munka. Néhányuknál házat szenteltünk. Mindenképpen sok-sok találkozást és beszélgetést eredményezett a megismerkedés. Az újonnan bekapcsolódók világszemlélete tanít bennünket. Képzeljétek, egy következő HálÓzd-ra való ötletük is van: azt tervezzük, hogy ebben az évben is meghívunk a közelünkben élők közül néhány ismerőst egy KiLátó-s „kiruccanásra”.

Eszter

Elsősorban egy fantasztikus, vidám, játékos estét köszönhetünk az egész programnak, amikor ki tudtunk szabadulni a hétköznapiokból, új embereket tudtunk megismerni. De ami talán még ennél is fontosabb, hogy rájöttünk, szükség van erre a fajta nyitottságra is. Bár egyesével életünkben, kapcsolatainkban próbálunk nyitottak lenni az emberek felé, de egy közösség, egy kollégium nyitottsága más for-

KIS-TUBES KILÁTÓ – MECSEK

mában tud megnyilvánulni. Ehhez összefogásra és együttműködésre van szükség. Az éjszaka közelebb hozta egymáshoz az itt lakókat, megismerhettük egymás barátait, megismerhettünk új embereket és ők is megismerhettek minket. Rádöbrentünk, hogy kíváncsiak ránk az emberek, s kíváncsiak arra, amit képviselünk. Hosszabb távon erőt és bátorságot gyűjtöttünk a további ilyen jellegű programok szervezéséhez és persze nem utolsó sorban a többi kolival való szorosabb kapcsolat kiépítéséhez.

Most pedig kopogtassunk be Szénássy Judithoz, Győrben (ni-ni, az ország egy harmadik széle 😊)!

Judit! Örömmel meséltem neked a KiLátó-ról, ami reményeink szerint úton-útfélen téma lesz a kisközösségek körében. Neked első hallásra milyen gondolatok, érzések jutnak eszedbe róla? Te milyen programokat tudnál elképzelni, megszervezni?

Fáradj beljebb Zsuzsám! Örülök, hogy bekopogtattál hozzám! 😊

Ha nem is úton-útfélen 😊, de – hála neked – már ismerősen cseng a „KiLátó” szó bennem. Főleg, így nagy L-el a közepén.

Őszintén szólva, amikor először hallottam róla, az első gondolataim először leginkább a csüggedésről szóltak: már idáig jutottunk? Elvileg, egy magától értetődő, „hót” természetes emberi és – főleg – keresztényi mentalitást programként kell meghirdetni... Olyan evidens lenne, hogy életünk szinterei között

A kilátóból más szemszögből látom a tájat, ahol élek.

ne legyen merev fal, hanem átlátó, és ismerős közegként tekintsenek egymásra. Ha magamra gondolok, úgy látom, hogy egyéni szinten

próbálok így működni. A kosaras csapatom tud az énekkarosról, ők ismerik a „Klastrom klub”-os közeget és – természetesen – mindenki ismeri a Háló-s kötődésemet... 😊 Hívogatom őket sokszor közös találkozási alkalmakra.

FÜLÖP-HEGYI MILLENNIUMI KILÁTÓ – RÉVFÜLÖP

A közösségi szintű találkozások megszervezése, amire a KiLátó program buzdít minket, nyilván más műfaj egy kicsit. Ezzel kapcsolatban az egyik gondolatom az volt, hogy nagyon érzékeny helyzetlátás kell ahhoz, hogy jó időben, jó kérdéssel közelítsünk nem hívó ismerőseink, barátaink felé. Azt is el tudom képzelni, hogy lesz egy-két olyan alkalom, amikor

erre még nem érik meg a helyzet: a találkozás megmarad egy jókedélyű együttlét szintjén – és ez belefér. Nem kell egyetlen, első alkalomtól „csodát várni”. Van egy kosaras csapatunk. Hívők, nem hívők, katolikusok, protestánsok vegyesen alkotjuk. Eltelt egy-két év úgy hogy „csupán” a közös játék örömeiről szolt a találkozásunk, (és olykor némi „folyadékpótlásról” a mozgás után...) aztán szép lassan előjöttek mélyebb, hitbeli témák is. Ma már látjuk egymás lelkét is (már amennyire...) és nem csak ziccereit.

A KiLátó-építésre visszatérve: szerintem jó, ha sokfajta KiLátó-s helyben gondolkodunk, mivel sokfajta ismerőssel vagyunk „megáldva”. Van, aki túrázásra kapható, van, aki tánciskolára és lenne olyan, aki egy jó kis evésre jönne el szívesen. Lehet társasjátékozni, vagy egy filmet közösen megnézni velük. Bowlingozni, vagy „kedvenceink” estét szervezni. Hirtelenjében ilyen alkalmak jutottak eszembe. Aztán, ha egyik-másik bevált, lehet ismételni!

Gaga Zsuzsa

ERZSÉBET-KILÁTÓ – JÁNOS-HEGY, BUDAPEST

HANGOLÓZÁSTÓL HAGYMAPUCOLÁSIG

Néhány egyszerűnek tűnő ötlettel szeretnénk segíteni a jövőben megvalósuló programokat. Egyszerűek, de nagyon sok múlik rajtuk, ezért érdemes egy kicsit jobban odafigyelni rájuk.

Beszélgessünk! Hogyan?

beszélgetési lehetőségek a programon

Nekünk a Hálóban, a legnagyobb élményeket a beszélgetések nyújtják, legyen az kiscsoportban megosztás, műhelyben együttgondolkodás, vagy akár két-három fős, személyes beszélgetés. Élményeink, tapasztalataink bátorítanak bennünket arra, hogy a KiLátó programoknak alapjává tegyük a beszélgetést.

- Ha olyan játékot játszunk, ami kiesős, vagy épp nem mindenki vesz részt a játékban, akkor a közösség tagjai közül valaki lépjen oda (bizony-bizony a szervezők is bátran kieshetnek, vagy kimaradhatnak a játékból) néhány Hangolókérdéssel a farzsebében és kezdeményezze a **két-háromszemélyes** beszélgetést. Bármiben való aktív részvétel nagyobb élmény, mint ha csak nézők, szemlélők vagyunk.

- Amikor a programban elérkezünk ahhoz a részhez, hogy egy előre

meghatározott, mindenkit érdeklő témáról beszélgetünk mindannyian, merjük **kisebb csoportokra (5-6 fő)** bontani a csapatot. Egy kisebb létszámú körben jobban meg mernek nyílni az emberek, és aktívabban bekapcsolódnak a beszélgetésbe.

HÁZ-HEGYI KILÁTÓ – ÁGFALVA

- Ha hosszabb időt szánunk a témára (mondjuk 2 órát), és a kisebb csoportok mellett döntöttünk, akkor „altémákra” is bonthatjuk a beszélgetéseket, és **„forgószínpadszerűen”** 3*40 perces kiscsoportos beszélgetéseket tervezhetünk. Első beszélgetés, első kérdés, majd 40 perc múlva felállunk, mindenki máshová ül, és már az új csoportok kapják meg a második kérdést, és így tovább.

**A kilátóban széles a látókör,
sokszor teljes a körpanoráma.**

Szervezzünk! Csak mi?

a meghívottak bevonásának lehetőségei

Sokszor tapasztaljuk egy-egy program előkészítésében is, de a program alatt biztosan, hogy a vendégek szívesen segítenének. Nehéz helyzetben vagyunk ilyenkor, mert, hogy néz az ki, hogy a vendéget dolgoztatjuk. Valljuk be, hogy ez a kisebb problémánk. Az igazság az, hogy hamarabb elvégezzük mi, szervezők a munkát, minthogy most valakinek elmagyarázzuk, hogy hogyan is kell azt a feladatot megoldani. Na, én most ezt a „magyarázatot” nagyon messzire szeretném úzni, mert akkor hogyan is élhetnék meg a szolgálat örömét.

- Az előkészítési folyamat egy-egy fontosabb részéről (pl. a téma kiválasztása) beszéljessék az általam meghívott vendéggel! Meséljek arról, hogy nekem személy szerint mit jelent az, hogy ő elfogadta a meghívásomat! A „fontos vagyok”, „érdeklí a barátomat a véleményem”, vagy „akár ötletelhetek is a témában” stb. érzések **elkötelezettebbé teszik** a vendéget a program iránt.

- Az ad hoc feladatokba (hagypucolás, vízfordás, mosogatás...) könnyen be lehet vonni bárkit, mi mégis arra biztatjuk a vendéglátókat, hogy merjenek **felelősségteljesebb**

munkát is kiadni a kezükből. Például egy játék levezetését, vagy a beszélgetésekhez egy-egy kérdés megválasztását, de nyugodtan átadhatjuk akár a térképet is a kirándulás során. Természetesen ezekről előre egyeztessünk, hogy senkit se érjen meglepetés!

KÓS KÁROLY KILÁTÓ – CSÓR-HEGY, MÁTRA

- Ha bárhol beszámolunk a programunkról (helyi újság, honlap, rádió...) a vendégek közül is legyenek, akik **megosztják az élményeiket**, gondolataikat, tapasztalataikat.

Gaga Zsuzsa

TOVÁBBADNI, AMIT ISTENTŐL KAPTUNK

Veress Szabolcs 1998 óta tagja az Új Jeruzsálem Katolikus Közösségnek. A közösség életében aktívan szerepet vállal: kiscsoportvezető, de részt vesz missziós tevékenységekben is, mint például utcai evangelizáció vagy különböző kurzusok szervezése (Alpha kurzus, Fülöp kurzus). A Közösségfaggtató rovatban most közösség és szolgálat kapcsolatáról kérdezzük.

Karizmatikus körökben ismert az Új Jeruzsálem Katolikus Közösség. De mit mondanál azoknak magatokról, akik még sosem hallottak rólatok?

Az Új Jeruzsálem egy magyar alapítású közösség, melyet a 90-es évek második felében huszonéves katolikus fiatalok hoztak létre. Egyetlen célunk Jézus Krisztus evangéliumának hirdetése. Meggyőződésünk, és

A kilátó az a hely, amely miatt annak is érdemes felmenni a hegyre, aki nem szeret izzadni.

mélységes tapasztalatunk, hogy a Jézussal való bensőséges, hitbéli találkozás megváltoztatja az emberek életét.

Fontosnak tartjuk a kisközösségi formát, mert úgy gondoljuk, hogy a kisközösségi létben tudjuk megélni egymással a személyes kapcsolatot, és a személyes kapcsolatok tartják meg az embert az Egyházban.

Kiscsoportjaink többnyire heti vagy kétheti rendszerességgel találkoznak egymással, mi a családi közösségben ezt sajnos nem tudjuk megtenni, ezért mi csak havonta egyszer találkozunk, de akkor egy fél napra. Ezenkívül havi rendszerességgel tartunk nagyközösségi alkalmat, ami szintén nyitott bárki számára.

Közösségekben fontos szerepet tölt be a szolgálat és a misszió. Ti a házas közösségben ezt milyen formában tudjátok megélni? Marad-e még erőtök és időtök a szolgálatra a család mellett?

A kilátóba nagyon jó, ha többen megyünk fel: lehet együtt élvezni a látványt.

Természetesen családoként más-képp szolgál az ember, mint például az egyetem éve alatt, de így is meg lehet találni a módját az evangélium hirdetésének. Családi közösségünk missziója az, hogy nyitottak

vagyunk. Bárki eljöhét az alkalma-inkra vendégként, mi szeretettel fogadjuk. Az is szolgálat lehet, hogy részt veszünk a közösségi programokon, és ott megszólítjuk az embereket. A megszólítás és a meghívás is fontos misszió.

KIS-HÁRS-HEGYI KILÁTÓ – BUDAPEST

Miért fontos számotokra a szolgálat?

Hiszem azt, hogy Isten sokszorosan megáldja azokat, akik használják a talentumaikat. Úgy gondolom, egy kisközösségen is akkor van egyre több áldás, akkor tölti be hivatását, ha továbbadja, amit Istentől kapott. Úgy látom, hogy azok a közösségek,

melyeknek nincs célja, nincs szolgálata, azok valahogy belterjessé válnak. Ha nincs fejlődés, akkor előbb-utóbb az ellaposodás jön. Isten nem arra hívott, hogy csak összegyűljünk és a „sebeinket nyalogassuk”, hanem a nálunk gyengébbek felemelésére.

Ezenkívül azért is fontos a szolgálat, mert abban nem csak a közösség, hanem az egyén is kiteljesedhet. Egy szolgálat által értékesnek érezhetem magam, megtapasztalhatom saját erőmet is, vagy akár fejlődhetek is valamiben. Volt olyan testvérem, aki például a munkahelyén tudta kamatoztatni a közösségben szerzett előadói tapasztalatait.

Neked személyesen milyen élményeid vannak a közösségi szolgálattal kapcsolatban?

Amikor „Fülöp kurzus”-t csináltunk a közösségünkkel, a közös munka nagyon összehozott minket. Sokkal jobban megismertük egymást a munkában, a súrlódásokban. Ha egy héten csak egyszer találkozunk pár órára, mindenki tudja a jó oldalát mutatni, de mikor egy egész hétvégét együtt töltünk, akkor már sokkal több minden kijön, sokkal jobban megismerjük egymást.

Talán a legnagyobb ajándék számomra a szolgálatban, hogy ezáltal

közelebb kerülhetnek másokhoz, beeláthatok az életükbe, tanúja lehetek annak, ahogy nagy dolgok történnek velük. Felemelő részese lenni egy ember újjászületésének és megtapasztalni Isten csodatevő erejét.

Amiket mesélsz, abban sok személyes élmény van, mégis miben más egy közösség missziója, mint az egyes emberé?

Talán nem a misszió a más, hanem a lehetőségek. Közösségként olyan dologba is belevághatunk, melyre egyedül nem lennénk képesek, de a kettő szorosan összekapcsolódik. Egyénileg nem

biztos, hogy megszervezünk egy egész kurzust, de szívesen beállunk egy csapatba. A közös szolgálatban mindenkinek egyéni feladatai lehetnek, melyekben egyénileg fejlődhet, megerősödhet, de ez az egyéni fejlődés aztán visszahat a közösségre, és azt is erősíti, nem beszélve a közös élmények összekovácsoló erejéről.

Agócs Júlia

**A kilátó veszélyes hely is,
mert meg kell küzdenünk érte,
és szédüléssel is járhat.
Odafönt aztán általában az
derül ki, hogy mégis érdemes.**

ÉLOLVASTUK, KITEKINTETTÜNK, MEGNÉZTÜK

Egy könyv, mely segítheti közösségünk felkészülését, egy kilátó, ahová akár a programot is szervezhetjük és egy film, ami témája lehet beszélgetésünknek. Nekünk tetszettek, és szívesen ajánljuk másoknak is.

Em Griffin – Meggyőztél

Az emberek többnyire nem szeretik, ha bármiről is meg akarják őket győzni. Mintha veleszületett ellenállással viseltetnének mindenki-vel szemben, aki megpróbálja más mederbe terelni gondolataikat, befolyásolni véleményüket, megváltoztatni viselkedésüket. Akkor hát hogyan lehet őket rávenni, hogy legalább, meghallgassák mondani-valónkat? Em Griffin a meggyőzés-kutatás eredményeit keresztény elkötelezettségből fakadó tapasztalataival ötvözi, és úgy véli, hogy akkor lehetünk a legnagyobb hatással az emberekre, ha nem akarjuk őket manipulálni. A szerző azt is megvizsgálja, hogy mikor hatékony a keresztény bizonyágtétel, és miért. Beszél a bűntudatra, a félelemre és a szerepjátékokra épülő módszerekről, ugyanakkor szól a hitelesség fontosságáról. Rámutat arra is, hogy miként hat a meggyőzés mindennapos mestersege és művészete magára a meggyőzést végző személyre és környezetére.

Nagyon szeretem Em Griffin stílusát. Humorral átszótt komolysággal ír egy csipetnyi etikát a keresztény

bizonyágtévőknek. Szembesülhetünk azzal is, hogy hogyan tudjuk meggátolni, hogy mások hitre juszanak. Olvashatunk többek között a hitelességről, a viselkedésről és a konformizmusról is. És hogy hogyan függ össze a karácsonyi ajándék, a használati utasítás, a gyertyaöntés és a KiLátó? Hm. A válasz, a könyvben megtalálható.

(a könyv elolvasását Gaga Zsuzsa ajánlja)

Jézus Szíve kilátó

(vagy egyszerűen Jézus-szobor; becenevén pléh-Krisztus)

A kilátó, egy Jézust ábrázoló műalkotás Erdélyben, Farkaslaka falu határában. A 953 méter magas Gordon-tetőn elhelyezkedő szobor kilátóként is funkcionál. Az alkotás legfőbb alapanyaga rozsdamentes acél, és egy két méteres betonalapozaton áll.

A Zawaczky Walter szobrászművész tervei alapján készült Jézus-ábrázolást 2013. augusztus 17-én avatták fel. 22 méteres magasságával Kelet-Európa legmagasabb Krisztus-ábrázolásának számít. Többen negatívan értékelik, de számos ember

számára igazi vallási élményt jelent az alkotás. Vannak, akik a katolikus székelység vallási jelképének is tekintik. Már az eredeti látványtervekből is kimutatható, hogy a monumentális méretekkel rendelkező fémszobor megjelenését a brazil Rio de Janeiro városában található ugyancsak nagy méretű alkotásra, a Megváltó Krisztus szobrára alapozták. A szobor fejét, kezeit és palástját egy körülbelül 20 méter magas fémvázra helyezték rá. A szobor a tárt karú Jézus Krisztust ábrázolja. A hat emeletből felépülő galvanizált fém szerkezet egy majdnem 400 köbméteres, mintegy két méter magas masszív betonalapzaton helyezkedik el.

A szobor kilátóként is funkcionál; az alkotás testében csigalépcsősor kapott helyet, amelynek segítségével el lehet jutni a szobor fejrészébe,

JÉZUS SZÍVE KILÁTÓ – GORDON-TETŐ, ERDÉLY

ahonnan széles panoráma nyílik a környező tájra. Egyes vélemények szerint szép időjárás esetén a Fogarasi-havasokig is kilátás nyílik.

(a kilátóból való körültekintést Salló Gyopár ajánlja)

Exodus

(színes, magyarul beszélő, amerikai történelmi kalandfilm)

1948, az önálló zsidó állam megalakulásának éve. Az ENSZ-szavazás eredménye attól is függ, hogy miként alakul a térség politikai arculata. A harcnak erről az időszakáról, egyik lényeges eseményéről szól a film, melynek színhelye Ciprus. A sziget brit fennhatóság alatt áll, ide érkeznek az áttelepülők, akiket alkalmi táborokban helyeznek el, s nem engedélyezik továbbhaladásukat az anyaországba, Palesztinába. Ekkor a táborba érkezik egy zsidó aktivista, aki zsidó kapcsolatait felhasználva, ciprusi segítséggel megszervezi a behajózást. A hajót az Exodus névre keresztelik. Az Egyesült Nemzetek Választmánya megszavazza Palesztina felosztását és az angol csapatok kivonulását. Most már nem az angolok és zsidók állnak szemben egymással, hanem a zsidók és az arabok, ez pedig belügynek tekinthető.

(a film megtekintését és az élményekről való beszélgetést Hajdu Laura ajánlja)

KOMFORTZÓNA

Sokat beszélgetünk arról, hogy egy kisközösségnek mit adhat egy KiLátó program megszervezése. Számunkra a legnagyobb értékek: változás, fejlődés, növekedés, mélyülés. Úgy gondoljuk, hogy ez vár ránk, ha kilépünk a komfortzónánkból. Sőt! Lehet-e másképp?

Noé hallgatott Isten megalázó kérésére, és bárkát épített a hegyen. Ki nevelték, de felépítette.

Ábrám gazdag volt és békés. Isten szólította, ezért elhagyta városát, és kiment a pusztába. Onnantól kezdve vándorolt élete végéig.

Ózeás egy prostituáltat vett feleségül, hogy jel legyen a nép számára. Akkor is, ha fáj.

Mária azonnal igent mondott Istennek, pedig rögtön tudta, hogy ezért még meg is kövezhetik. Völegénye volt, és álmai.

Péter feleségét és hálóját – a jövőjét – hagyta ott, amikor fivére szólt neki, hogy megtalálta a Messiást.

Zakeus a múltját dobta el. Nem is felszólításra, hanem Jézus jelenlétében, saját elhatározásból.

Mindegyikük otthagya a biztonságot, a kényelmet, a békét.

A pszichológusok azt mondják, hogy a komfortzónánkon belül nem tudunk változni. Azt meg én tudom, hogy az élet a változásban, a változásra való képességben van. A tavaszban.

A szerelmünk megakadt, ezért hónapok óta keressük, hogyan éljünk másként, hogyan tegyük élhetőbbé az életünket magunk és társunk számára.

A munkahelyemen egy idő óta öröm helyett feszültséget, siker helyett feladat-hegyet látok. A napokban bejelentettem, hogy kilépek.

A közösségünk motivációt veszített. Talán a KiLátó!?

Bayer Róbert

Kiadja: Háló Egyesület, www.halo.hu, tarsoly@halo.hu

Szerkesztők: Bárdosné Dudás Viktória, Gaga Zsuzsa, Hajdu Laura, Koncz András, Legeza Kata, Salló Gyopár; korrektúra: Lindeisz Ferenc; tördelés: Kenyeres Csilla; nyomda: Demax.

A KiLátó program létrejöttét, és ennek a számnak a megjelenését a Renovabis támogatta.